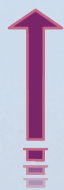

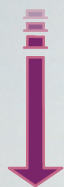

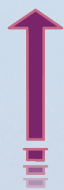
- 1712 Den første dampmaskinen til Thomas Newcomen blir brukt til å pumpe vatn opp av gruvene.
- 1764 Spinnemaskinen «Spinning Jenny», driven av handkraft.
- 1768 Spinnemaskinar knytte til vasskraft.
- 1771 Den første fabrikk.
- 1785 Dampmaskinen til James Watt blir brukt til å spinne tråd.

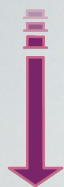

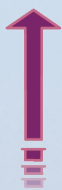
- 1776 Den amerikanske sjølvstendeerklæringa.
- 1787 Den amerikanske grunnlova.
- 1789 Den franske revolusjonen begynner. Stormen på Bastillen 14. juli.
- 1794 Radikaliseringa av den franske revolusjonen endar med Robespierres fall.
- 1799 Napoleon tek over makta i Frankrike, som keisar frå 1804.
- 1810–1823 Latinamerikanske statar som Argentina, Brasil, Chile og Mexico blir sjølvstendige.
- 1814–1815 Wienkongressen nyordnar Europa.
- 1815 Napoleon slått ved Waterloo.
- 1848 Liberale og nasjonalistiske revolusjonar i Vest-Europa.

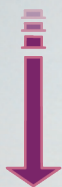

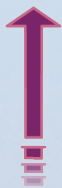
- 1765 Strilekrigen (Vestlandet).
- 1771 *Det Norske Selskab* blir skipa av nordmenn i København.
- 1786–1787 Lofthus-opprøret (Agder og Telemark).
- 1796 Hans Nielsen Hauge og lekmannsrørsla.
- 1807 Danmark-Noreg kjem med i napoleonskrigane. Regjeringskommisjon blir oppretta i Kristiania.
- 1808–1809 Krig mellom Danmark-Noreg og Sverige.
- 1810 Den franske marskalken Bernadotte blir svensk tronfølgjar med namnet Karl Johan.
- 1811 Universitetet i Oslo blir oppretta.
- 1814 Den danske kongen avstår Noreg til den svenske kongen den 14. januar.

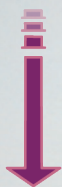

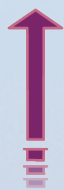
14. januar	Den danske kongen avstår Noreg til den svenske kongen.
16. februar	Den danske tronføljaren Kristian Fredrik held stormannsmøte på Eidsvoll.
10. april	Riksforsamlinga møtest på Eidsvoll.
17. mai	Grunnlova blir underskriven, og Kristian Fredrik blir vald til konge.
26. juli	Karl Johan går til angrep på Noreg i Østfold.
14. august	Mossekonvensjonen stansar krigen.
10. oktober	Kristian Fredrik abdiserer for eit nyvalt Storting.
4. november	Revidert grunnlov. Personalunion med Sverige.

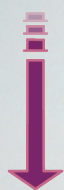

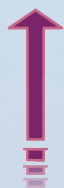
- 1825 Den første dampdrivne jernbanen blir opna mellom Darlington og Stockton i Storbritannia.
- 1844 Samuel Morse (USA) skriv det første telegrammet i verda.
- 1849 Navigasjonsakta blir oppheva.
- 1859–1869 Suezkanalen blir bygd.
- 1867 Alfred Nobel (Sverige) finn opp dynamitten.
- 1869 Jernbane tvers over USA.
- 1870–1914 Den andre industrielle revolusjonen.
- 1875 Alexander Graham Bell (USA) lagar den første telefonen i verda.
- 1886 Gottlieb Daimler (Tyskland) introduserer firehjuls kjøretøy med bensinmotor.
- 1889 Eiffeltårnet i Paris står ferdig til verdsutstillinga.

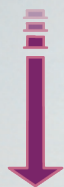

1825–1833	Fagforeiningar blir lovlege i Storbritannia. Arbeidarvernlov, barne arbeid blir regulert.
1848	Karl Marx og Friedrich Engels publiserer <i>Det kommunistiske manifestet</i> .
1853–1856	Krimkrigen.
1861	Kongeriket Italia blir proklamert.
1861–1865	Borgarkrig i USA.
1865	Slaveriet blir oppheva i USA.
1870–1871	Den tysk-franske krigen. Det tyske keisardømmet blir utropa i 1871.
1880–1900	Ulykkestrygd, uføre- og alderstrygd blir innført i Tyskland, for industriarbeidarar. Parlamentarismen blir innført i fleire europeiske statar.
1893	Kvinner får røysterett i New Zealand.
1924	Indianarane i USA får røysterett.

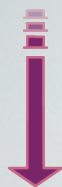

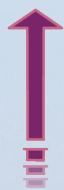
1806	Britane erobrar Kapp-kolonien.
1830	Frankrike invaderer Algerie.
1839–1842	Opiumskrigen mellom Kina og Storbritannia.
1858	India blir kronkoloni. Frankrike begynner erobringa av Indokina.
1882	Storbritannia tek Egypt og Sudan.
1884–1885	Konferanse i Berlin om delinga av Afrika.
1885	Kongo-fristaten blir oppretta.
1898	Cuba blir amerikansk protektorat.
1899–1900	Opprør i Kina mot europeiske inntrengingar.
1899–1902	Boarkrigen.
1912	African National Congress (ANC) blir skipa i Sør-Afrika.

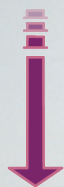

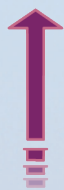
1820–1860	Leiglendingane blir borte.
1840–1850	Dei første fabrikkane.
1850	Ein femdel av befolkninga bur i byar og tettbygde strøk. Dei fleste lever av jordbruk og er mangesyslarar.
1865–1910	Masseutvandring til Amerika.
1890–1920	Husmennene blir borte.
1899	Arbeidernes faglige landsorganisasjon (LO) blir skipa.
1900	Norsk Arbeidsgiverforening (NAF) blir skipa.
1907	Den første landsomfattande arbeidskonflikten.
1914	Ein tredel av befolkninga bur i byar og tettbygde strøk.

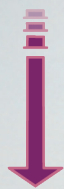

- 1851 Ny veglov. Den store vegbyggingsperioden begynner.
- 1854 Den første jernbanen, mellom Kristiania og Eidsvoll, blir opna.
- 1855–1880 Telegrafnettet blir bygd opp.
- 1860 Ny skolelov betrar skoletilbodet.
- 1870–1890 Stor vekst i talet på aviser.
- 1880 Samiske og kvenske barn skal undervisast på norsk.
- 1882 Kvinner får ta examen artium.
- 1884 Norsk Kvinnesaksforening blir skipa.
- 1885 Jamstillingsvedtaket. Riksmål og landsmål blir sidestilte.
- 1889 Ny skolelov utvidar skoletida og lærestoffet.

- 1814 Noreg får demokratisk grunnlov og felles konge med Sverige.
- 1833 Fleire bønder blir valde inn på Stortinget.
- 1837 Kommunalt sjølvstyre.
- 1848–1851 Thranerørsla samlar husmenn og arbeidarar.
- 1872–1884 Statsrådssaka.
- 1884 Partia Venstre og Høgre blir skipa. Innføring av parlamentarisme.
- 1887 Det norske Arbeidarparti blir skipa.
- 1898 Allmenn røysterett for menn.
- 1905 Noreg går ut av unionen med Sverige.
- 1913 Alminneleg røysterett.

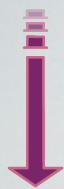

1882	Trippelalliansen mellom Tyskland, Austerrike-Ungarn og Italia blir undertekna.
1893–1907	Alliansar blir inngåtte mellom Frankrike, Russland og England (ententemaktene) som ei følgje av Tysklands aukande makt.
1914:	
28. juni	Den austerrisk-ungarske tronfølgjaren Frans Ferdinand og kronprinsessa blir myrda i Sarajevo.
28. juli	Austerrike-Ungarn erklærer Serbia krig.
1. august	Tyskland erklærer Russland krig.
3. august	Tyskland erklærer Frankrike krig og invaderer Belgia.
4. august	Storbritannia erklærer Tyskland krig.
november	Det osmanske riket erklærer krig mot ententen.
1915	Italia sluttar seg til ententemaktene.
1915–1916	Lange og blodige slag på Vestfronten.
1916	Tyskland erklærer total ubåtkrig.
1917	USA erklærer Tyskland krig.
1918:	
mars	Russland underteknar fredsavtale med Tyskland og Austerrike-Ungarn (freden i Brest-Litovsk).
August	Dei allierte på offensiven.
9. november	Den tyske keisaren Vilhelm 2. går av, og Tyskland får ei ny parlamentarisk regjering.
11. november	Tyskland aksepterer våpenkvila. Den første verdskrigen er over.
1919	Konferanse i Versailles der fredsvilkåra blir utforma.

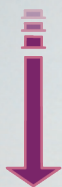

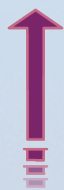
- 1914 Den første verdenskrigen begynner. Regjeringa vedtek full nøytralitet.
- 1915 Krona blir løyst frå gullet. Setelpressa går. Kroneverdien fell. Staten tek over all omsetnad av korn og mjøl. Stortinget vedtek 10-timarsdagen.
- 1916 Store konflikhtar i arbeidslivet. Stortinget vedtek lov om skilsdom.
- 1917 Tyskland erklærer total ubåtkrig. 2000 norske sjøfolk mistar livet i krigsåra. Dyrtid og jobbetid. Levekostnadene og aksjekursane stig sterkt.
- 1918 Rasjonering av viktige varer. Demonstrasjonar mot dyrtida. Spanskesjuka kjem til Noreg. Dødsfalla er mange.

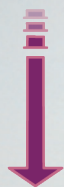

- 1912 Kina republikk.
- 1917 Februarrevolusjonen og oktoberrevolusjonen i Russland.
- 1918–1922 Krigskommunisme og borgarkrig i Russland.
- 1921 Lenin lanserer den nye økonomiske politikken (NEP).
Det kommunistiske partiet i Kina blir skipa.
- 1922 Unionen av sosialistiske sovjetrepublikkar (Sovjetunionen) blir oppretta.
- 1927 Massedrap på kommunistar i Kina.
- 1929 Tvangskollektiviseringa i Sovjetunionen tek til.
- 1934–1935 Den lange marsjen i Kina.
- 1935 Folkefront mot fascismen.
- 1936–1938 Moskvaprosessane.

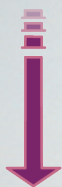

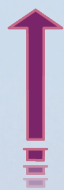
- 1918 Island blir sjølvstendig stat.
Borgarkrig i Finland.
- 1919 Tyskland underteiknar Versailles-avtalen under protest.
Folkeforbundet blir oppretta.
- 1920–1930 Samlebandproduksjon og masseforbruk i USA.
- 1921 Det blir fastsett at Tyskland skal betale 132 milliardar gullmark i krigsskadeerstatning.
- 1923 Republikken Tyrkia blir oppretta.
- 1925 Locarno-avtalen. Tyskland, Frankrike og Belgia godkjenner grenser.
- 1929 Krakket på børsen i New York.
- 1933 Franklin D. Roosevelt blir president i USA og lanserer New Deal.

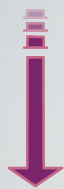

- 1919 Nytt demokratisk regime i Tyskland.
Det nasjonale sosialistiske tyske arbeiderpartiet (NSDAP) blir skipa.
Fasci di combattimento blir skipa i Italia.
- 1922 Fascistane marsjerer mot Roma. Mussolini blir statsminister.
- 1923 Ølstuekuppet i München.
Hyperinflasjon i Tyskland.
- 1925 Mussolini erklærer at han skal bli diktator.
Boka *Mein Kampf* av Hitler kjem ut.
- 1926 Fascistane marsjerer mot Lisboa.
- 1930 Økonomisk krise.
- 1932 Valtriumf for NSDAP (det største partiet i Riksdagen).
- 1933 Hitler blir rikskanslar. Den nye riksdagen gir Hitler diktatorisk makt.
Riksdagen brenn.

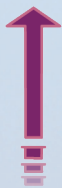
1918–1923	Arbeidarpartiet blir revolusjonært.
1919	8-timarsdagen blir innført.
1920	Bondepartiet blir skipa.
1920–1923	Etterkrigskrise, arbeidskonfliktar og arbeidsløyse.
1923	Noregs Kommunistiske Parti (NKP) blir skipa.
1925–1928	Paripolitikk og gullfesting av krona. Gjeldsproblem på bygdene.
1929–1934	Trettittalskrisene. Krise i jordbruket. Rekord i tvangsauksjonar. Stor arbeidsløyse.
1931	Noreg gir opp gullstandard. Valutaen flyt fritt.
1933	Nasjonal Samling og Kristeleg Folkeparti blir skipa.
1935	Hovudavtalen mellom LO og NAF. Kriseforlik. Johan Nygaardsvold blir statsminister.

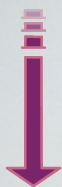
- 1935 Italia annekterer Etiopia.
- 1936–1939 Den spanske borgarkrigen.
- 1937 Japan går til angrep på Kina.
- 1938 Austerrike blir innlemma i Tyskland. Münchenforliket.
- 1939 Tyskland okkuperer Tsjekkoslovakia. Italia invaderer Albania. Tyskland og Sovjetunionen okkuperer kvar sin del av Polen.
- 1939–1940 Den finske vinterkrigen.
- 1940 Sovjetunionen okkuperer dei baltiske statane. Tyskland okkuperer Noreg, Danmark, Belgia, Nederland og halve Frankrike. Slaget om Storbritannia.
- 1941 Tyskland går til angrep på Sovjetunionen. Japan bombar Pearl Harbor. USA går inn i krigen.
- 1942 Planen om den "endelege løysinga" på jødespørsmålet blir vedteken under Wannsee-konferansen. Japan invaderer Sørøst-Asia. Dei allierte invaderer Fransk Nord-Afrika.
- 1942–1943 Vendepunkt: Slaget ved Midway, slaget ved Stalingrad og slaget ved El Alamein i Egypt.
- 1944 Allierte styrkar går i land i Normandie i Frankrike (D-dagen).
- 1945 Hitler tek sitt eige liv (30. april). Tyskland kapitulere (8. mai). Atombomber blir sleppte over Hiroshima (6. august) og Nagasaki (9. august). Japan kapitulere.

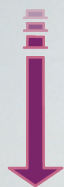
1940:

9. april Tyskland går til angrep på Noreg. Kongen og regjeringa flyktar. Quisling gjer statskupp.
15. april Eit administrasjonsråd tek over leiinga av landet. Quisling trer tilbake.
24. april Terboven blir sett inn som øvste tyske leiar i Noreg.
10. juni Dei militære styrkane i Nord-Noreg kapitulerer.
25. september NS utropt til einaste lovlege parti.
- 1941 Dei første fangeleirane for austeuropeiske krigsfangar blir oppretta.
- 1942 Quisling blir ministerpresident i ei rein NS-regjering. Aukande sivile protestar mot nazifiseringa. Fleire motstandsnettverk blir skipa. Dei norske jøidane blir arresterte og deporterte.
- 1943 Terboven stengjer Universitetet i Oslo og arresterer 1200 studentar.
- 1945 Dei tyske styrkane i Noreg kapitulerer (8. mai).
- 1945–1951 Rettsoppgjeret.

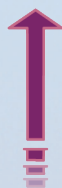
- 1919 Gandhis første ulydnadskampanje.
- 1922 Egypt sjølvstendig kongerike.
- 1945 FN-pakta.
- 1947 India blir delt i to sjølvstendige statar, India og Pakistan.
- 1948 Apartheid innført i Sør-Afrika.
- 1956 Suezkrisa.
- 1957–1975 Tidlegare britiske, franske og portugisiske koloniar i Afrika blir sjølvstendige statar. Det same blir Belgisk Kongo.
- 1991 Slutten på apartheidsystemet i Sør-Afrika.
- 1994 Nelson Mandela blir valt til president i Sør-Afrika.
- 1997 Hong Kong blir levert tilbake til Kina.

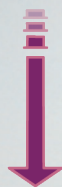

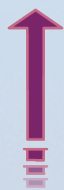
1945–1948	Kommunistisk maktovertaking i Jugoslavia, Bulgaria, Romania, Polen og Tsjekkoslovakia.
1946–1949	Borgarkrig i Kina.
1947	Trumandoktrinen og Marshallplanen.
1948	Blokaden av Berlin tek til.
1949	NATO blir oppretta. Den første atombomba i Sovjetunionen. Folkerepublikken Kina blir proklamert.
1950	Pakt mellom Sovjetunionen og Kina. Koreakrigen bryt ut. Schumanplanen blir lansert. Året etter blir Det europeiske kol- og stålfellesskapet oppretta.
1952	USA detonerer første hydrogenbombe.
1953	Stalin døyr, Khrusjtsjov til makta i Sovjetunionen.
1955	Vest-Tyskland blir medlem av NATO. Warszawapakta blir etablert.
1956	Opprør i Ungarn.
1957	Romatraktaten blir underteikna. Sovjetunionen sender Sputnik i bane rundt jorda.
1958–1962	«Det store spranget framover» i Kina.
1959	Fidel Castro til makta på Cuba.
1961	Berlinmuren blir reist.
1962	Cubakrisa.
1964–1973	USA grip inn militært i Vietnam.
1968	Sovjetisk invasjon i Tsjekkoslovakia. Studentopprør i Paris.
1969	Det første mennesket til månen.
1979	Sovjetunionen invaderer Afghanistan.
1980	Solidaritet blir skipa i Polen.
1985	Mikhail Gorbatsjov til makta i Sovjetunionen.
1989	Berlinmuren fell.
1991	Sovjetunionen går i oppløysing. Den kalde krigen er slutt.

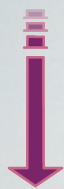

1945	Samlingsregjering under leiing av Einar Gerhardsen. Noreg går med i FN.
1945–1952	Planøkonomi. Pris- og produksjonsreguleringar. Rasjonering.
1946	Barnetrygd blir innført.
1947	Noreg med i Marshallplanen og OEEC.
1949	Noreg inn i NATO.
1960	Ordinære fjernsynssendingar begynner.
1960–1970	Sterk sentralisering, mange flyttar, mange gardsbruk blir lagde ned.
1961	Sosialistisk Folkeparti blir skipa. Arbeidarpartiet mistar fleirtalet ved stortingsvalet.

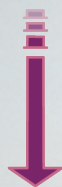

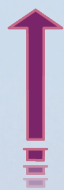
- 1967 Folketrygda blir innført.
P-pillene kjem på marknaden.
- 1968–1972 Studentopprør.
Universiteta i Tromsø og Trondheim og dei første distriktshøgskolane blir oppretta. Grunnskolen blir niårig for alle.
- 1969 Oljefunn i Nordsjøen.
- 1970 Mardøla-aksjonen mot vasskraftutbygging.
- 1972 Folket seier nei til norsk EF-medlemskap.
- 1973 Oljekrisa set fart i norsk økonomi.
- 1975 Innvandringsstopp blir innført.
- 1978 Lov om sjølvvald abort blir vedteken.
Lov om likestilling blir vedteken.
- 1979 Alta-aksjonen.

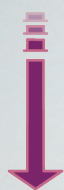

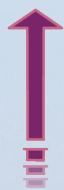
1981	Gro Harlem Brundtland blir første kvinnelege statsminister i Noreg.
1982	NRK-monopolet blir brote. Reklamefjernsyn og fleire kanalar.
1982–1984	Stor arbeidsløyse.
1985–1995	Datamaskinar blir vanlege i heimar og bedrifter. Internett vanleg i Noreg i 1990-åra.
1986	«Kvinneregjeringa» til Gro Harlem Brundtland. Oljeprisen fell raskt og gir nedgangstid.
1987	Ny samelov. Det første Sametinget blir valt i 1989.
1987–1991	Konkursar og bankkrise. Rekordhøg arbeidsløyse.
1994	Folket seier nei til EU-medlemskap ved ny folkeavrøysting.

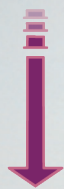

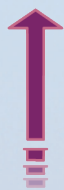
1500–1850	Europearane kjøper ca. 13 millionar slavar i Afrika.
1868	Japan tek avgjerda om industrialisering av landet.
1945–1952	USA okkuperer Japan.
1948	Korea blir delt i to statar, Nord-Korea og Sør-Korea.
1957	Ghana blir uavhengig, som den første kolonien sør for Sahara. Har om lag same levestandard som Sør-Korea.
1973–1974	Oljekrisa slår inn i verdsøkonomien. Krisa får store konsekvensar i Afrika.
1978–1985	Talet på private firma i Kina stig frå 100 000 til 17 millionar.
1990	Levestandarden i Sør-Korea er minst fem gonger høgare enn i Ghana.
1997	Hong Kong blir ein del av Kina.

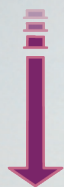

- 1956 Den britiske regjeringa vedtek lova om rein luft.
- 1960 Befolkninga i verda er ca. 3 milliardar.
- 1970 Miljørørsla får eit oppsving.
- 1972 Første store miljøkonferanse i verda, i Stockholm. Det første grøne partiet blir skipa i New Zealand.
- 1986 Atomreaktor i Tsjernobyl i Ukraina eksploderer.
- 1987 Brundtland-rapporten, *Vår felles framtid*, blir lagd fram.
- 1992 FN-toppmøte om miljø og utvikling i Rio de Janeiro i Brasil. 154 land underteiknar klimakonvensjonen.
- 1997 Avtalen om kamp mot global oppvarming blir underteikna i Kyoto i Japan.
- 1998 Befolkninga i verda er ca. 6 milliardar.
- 2002 Toppmøte om miljø og utvikling i Johannesburg i Sør-Afrika.
- 2007 Al Gore og FNs klimapanel får Nobels fredspris.

- 1968 Martin Luther King blir myrda.
- 1973 Danmark medlem i EU.
- 1991 Maastrichttraktaten.
- 1991–1999 Borgarkrig i det tidlegare Jugoslavia. Fredsplan blir vedteken for Bosnia i 1995. NATO-styrkar går inn i Kosovo i juni 1999.
- 1995 Massakrar i Burundi og Rwanda. Finland og Sverige blir tekne opp i EU.
- 1998 Den europeiske sentralbanken blir skipa.
- 2001 Den afrikanske unionen blir skipa. Terrorangrep mot World Trade Center (New York) og det amerikanske forsvarsdepartementet (Washington). USA går inn i Afghanistan.
- 2003 USA går til krig mot Irak.
- 2009 Barack Obama første svarte president i USA.

1948	Staten Israel blir oppretta. Dei arabiske nabostatane går til krig.
1956	Suezkrisa: Frankrike, Storbritannia og Israel til angrep på Egypt. USA tvingar dei til å dra seg tilbake.
1967	Seksdagarskrigen: Israel til angrep på Egypt, Jordan og Syria.
1973	Oktoberkrigen: Egypt og Syria til angrep på Israel.
1979	Revolusjon i Iran.
1980–1988	Krig mellom Iran og Irak.
1982	Israel okkuperer det sørlege Libanon.
1987–1993	Intifadaen, palestinsk opprør på Vestbreidda og i Gaza.
1991	Golfkrigen.
1993	Osloavtalen mellom PLO og Israel.
2000	Ny intifada.
2006	Israel invaderer Libanon.
2008–2009	Gazakrigen.

